

Ferdo Godina
Siničke v
škornju

Katalogizacija v knjigi — CIP
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana
886.3(02.053.2)—32(081)

GODINA, Ferdo
Siničke v škornju / Ferdo Godina;
[ilustrirala Jelka Reichman]. — Ljubljana :
Mladinska knjiga, 1987. — (Deteljica)

Ilustrirala
Jelka Reichman

Ferdo Godina
Siničke v
škornju

Ljubljana 1987

Šepetak

Med najbolj debelimi mišmi v hiši je bil Šepetak. Ni bilo tako skrite dobrote, da je on ne bi staknil. Če so bile miši lačne, je Šepetaka kar zmanjkalo. Vrnil se je z napetim trebuhom.

Miši so se nanj jezile:

»Tudi nam bi lahko dal kaj svojih dobrot.«

Šepetak pa je samo šepetal:

»Dal vam bom, če mi bo kaj ostalo.«

Svojih zakladov pa jim le ni pokazal. Neopazno je smuknil najrajši na podstrešje. Tam so viseli velikanski kosi slanine, privezani za tram. Z njimi se je mastil in mastil.

»Pokaži nam svoje dobrote!« so ga prosile miši.

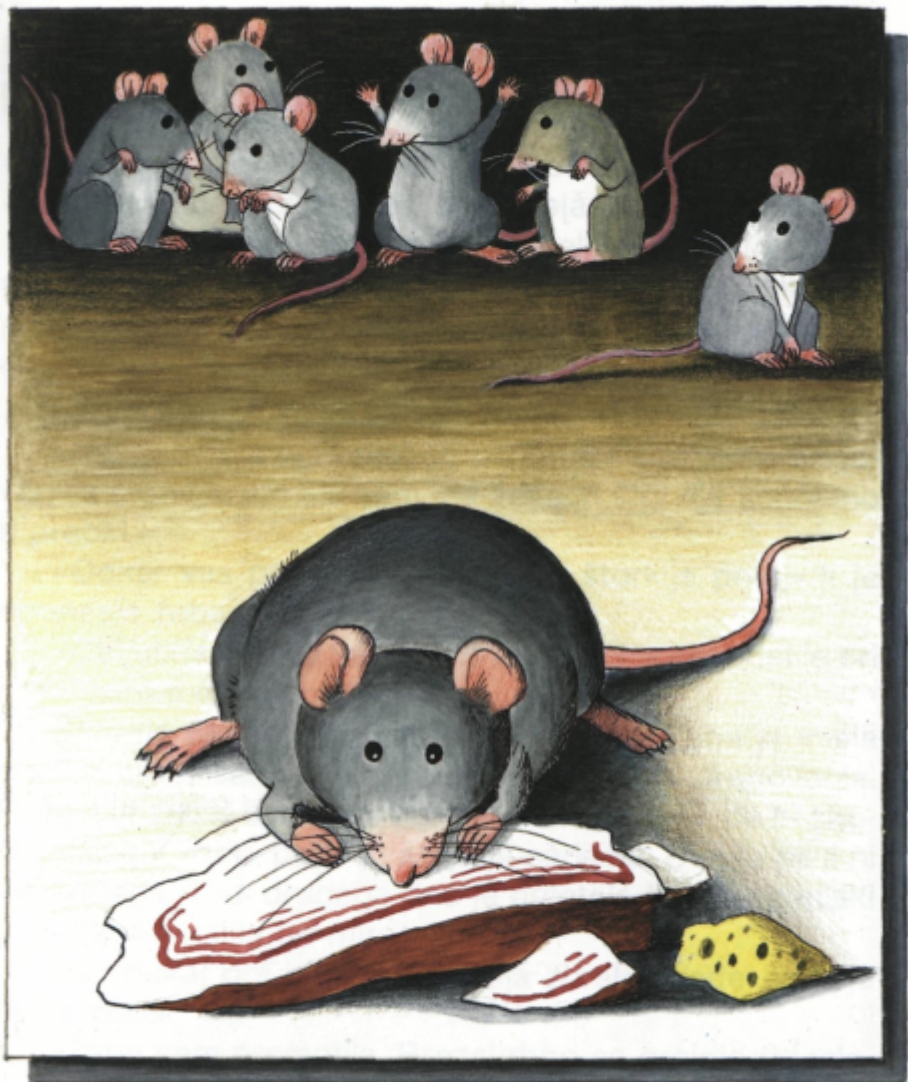
»Bom, če mi bo kaj ostalo,« je šepetal Šepetak.

Nekega dne se spet umakne na podstrešje. Že na tleh zagleda košček slanine.

»Danes mi še na tram ne bo treba,« si zašepeta.

Vesel pohiti k slanini. Ko pa se je dotakne, je naredilo:

»Pok!«

In Šepetak ni mogel več niti šepetati. Ujel se je v past. Ni ga bilo več nazaj k mišim.

Ker ga ni bilo od nikoder, so miši sklenile, da ga bodo poiskale. Iskale so ga in našle skrivno pot, po kateri je hodil na podstrešje. Našle so tam tudi slanino, privezano za tram. Planile so nanjo in se mastile. Tako se je izpolnila Šepetakova obljuba:

Dobile so, kar je njemu ostalo.

Prepir med žabami in štokljami

Najstarejša štoklja je priletela k mlaki. Žabe so od strahu poskakale v vodo. Štoklja je stala na bregu in ni hotela odleteti. Najstarejša žaba je rekla štoklji:

»Zgini že nekam in se več ne prikaži!«

»Najstarejši sva in najbolj pametni,« ji je zvito prigovarjala štoklja. »Prišla sem, da žabe in štoklje končamo s prepiri.«

»Odkar vas poznamo, začenjate štoklje prve,« ji je oponesla žaba.

»Obljubljam ti, da vas bomo od zdaj naprej pustile pri miru. Lahko mi zaupaš.«

Štoklja še ni bila nikoli tako prijazna. Žaba je imela mehko srce, zato jo je prebrisana štoklja pregovorila. Počasi je zlezla iz mlake, vendar v taki razdalji, da bi skočila nazaj v vodo, če bi jo štoklja napadla. Storila pa ji ni nič hudega. Tudi drugega dne je priletela štoklja k mlaki in je žabe pustila pri miru.

Čez nekaj dni je stara štoklja zbrala mlade štoklje in jim rekla:

»Žabe sem premotila. Brezskrbno se grejejo pri mla-

ki na soncu. Odletite in jih polovite!»

Mlade štorklje so pohitele. Lovile so žabe in jih nabirale v dolge kljune. Najstarejša žaba je komaj ušla.

Ko je prišla najstarejša štorklja spet k mlaki, je rekla žabi:

»Zakaj se skrivaš? Besedo sem držala. Jaz nisem nobene žabe napadla.«

Najstarejša žaba bi se od jeze kmalu razpočila. Od tistih časov so prepiri med žabami in štorkljami še hujši.

Prepametna vrana

Vrana in fazan sta brskala na polju in se pogovarjala. Vrana se je čutila vzvišena nad fazanom. Rekla mu je:

»Če bi imel tvoj rod malo več pameti, vas ne bi prišlo toliko lovcem v roke.«

»Povej mi,« je vprašal ponižno fazan, »kako naj ravnamo, da bomo tako pametni kakor ve vrane!«

»Če vrane začutimo lovca, se ne zaletimo slepo v skrivališče, kakor vi fazani. Me najprej pogledamo, kaj se godi okrog nas. Šele potem zletimo in se rešujemo.«

Ko tako modrjeta, ju od daleč opazuje lovec. Splazil se je za pšenico in se jima približal. Zagledala sta ga šele, ko se je vzravnal in s puško meril nanju. Fazan je pozabil na vranine nauke. Stekel je v koruzo. Vrana pa si je po svoji stari navadi ogledala, odkod ji grozi večja nevarnost. Vtem je puška počila in vrana je prišla lovcu v roke.

Zakaj ptice ne marajo sove?

Bila je huda zima in ptice je močno zeblo. Zbrale so se, da bi si kako pomagale. Sklenile so, da bo treba prinesiti šibje in zakuriti.

Po šibje pa ne bi rada šla nobena izmed njih. Začele so se prepirati. Samo sova je molčala in jih poslušala. Nazadnje pa reče:

»Jaz bom šla po šibje, če mi vsaka izmed vas da po eno pero.«

Ptice so ji z veseljem dale, kar je zahtevala. Sova si je iz njihovega perja napravila debel, topel kožuh in odletela. Ptice so jo čakale in čakale. Sove pa ni bilo od nikoder. To jih je tako razjezilo, da je več ne marajo. Če jo kje zagledajo, jo še danes preganjajo.

Ta luža je samo moja

Spomladansko sonce je prebudilo žabo in polža. Žaba se je skopala v luži in prilezla na breg. Rekla si je:

»Letos bo ta luža moja. Nikogar ne maram videti tu!«

Prav takrat primaha mimo polž. V naglici je tresnil z rogovi v žabo.

»O, oprosti! Prenagel sem bil. Kako kaj misliš preživeti to leto?«

Žaba se obregne:

»Pojdi stran od moje luže! Tu nimaš več kaj iskati.«

Polž se prestraši, ker se je žaba tako raztogotila. Stopi v senco skorje, ki je pozimi odpadla s podrtega hrasta.

»Kaj ti je, žaba? Lansko leto je v tej luži živel tisoč žab. Jaz pa sem se sprehajal, kjer sem se hotel.«

»Mi ni nič mar, kako je bilo lansko leto. Ta luža je zdaj samo moja.«

Med prepirom nista opazila, da je v zraku zakrožila štoklja. V zadnjem hipu se je žaba hotela rešiti. Napravila je nekaj skokov proti luži, a je bilo prepozno. Štoklja jo je prehitela. Ujela jo je in jo odnesla.

Polž si ni upal izpod skorje, dokler se niso oglasile in
prišle iz luže druge žabe. Šele takrat je zlezel iz skrivali-
šča. Rekel si je:

»Le kaj ima zdaj od tega, da je luža samo njena?«

Katera ptica najbolje skrbi za svoje mladiče?

Ptice so se zbrale, da bi se pogovorile, katera izmed njih najbolje skrbi za svoje mladiče.

Sinička je začela: »Med nami vsemi je najbolj skrbna lastovka.«

Grlica ji pritegne: »Od jutra do večera se trudi za svoje mladiče.«

Vrana se našopiri: »Nobeden izmed nas ne skrbi bolj za svoje mladiče kakor štorklja. Na dimnikih in električnih drogovih jo lahko vidimo ves dan, kako se trudi.«

Sinička pa vztraja: »Po dimnikih in električnih drogovih se ves dan razkazuje. Lastovka pa je skromna. Gnezdi in skrbi za svoje mladiče po hlevih. Svojega dela ne obeša na veliki zvon.«

Ptičji zbor je molčal.

Čez čas se oglasi kos: »Nekaj bi rad povedal, kar pravzaprav vsi vemo. Štorklja vrže iz gnezda svojega mladiča, če se ji zdi, da jih ima preveč. Nobena ptica ne stori kaj takega.«

Štorklja vzkipi: »Povej resnico do konca, kos. Res je,

vržem ga, ampak samo takrat, ko je leto sušno in ni dovolj hrane. Za nas ptice selivke je pot v južne kraje dolga in težka. Vsak mladič, ki ni dobro prehranjen, med potjo omaga. Kos, ti poti v južne kraje ne poznaš, ker si lenuh in prečepiš zimo v teh starih krajih.«

Grlica se huduje: »Tudi lastovka odleti jeseni v južne kraje, a poskrbi za vse svoje mladiče. Ti štorclja pa kar ostani pozimi v starih krajih in z nami lenuhari!«

Med pticami, ki tu prezimujejo, je nastal smeh. Včasih namreč kaka štorclja zaostane za drugimi, ki odletijo. V snegu in mrazu se obnaša strahopetno, da je v sramoto vsem pticam, ki tu prezimujejo. Celo k hišam sili, da bi se tam ogrela.

Ptice so se zedinile, da je lastovka najbolj skrbna ptica za svoje mladiče. Vrana in štorclja sta se od jeze dvignili in odleteli.

Siničke v škornju

Na Kolenkovih hruškah in jablanah so vedno razgrajali vrabci. Zato je Kolenko obesil na hruško valilnico za siničke, da bi tudi te privabil k hiši.

Sinička je res priletela in si ogledala valilnico od spodaj in od zgoraj. Skočila je na rob luknjice in si ogledala valilnico tudi od znotraj. Sklenila je, da si bo v njej uredila gnezdo.

Ko je gnezdo uredila, si je začel valilnico ogledovati eden izmed vrabcev. Tudi njemu se je zdela primerna za gnezdo. Vendar ni mogel skozi luknjico, ker je bila zanj premajhna.

Začel je s kljunom sekati les okrog luknjice. Napravil je tako veliko, da je lahko skozi skočil v valilnico, kjer je že sedela sinička. Prestrašeno siničko je spodil in se v njenem gnezdu razšopiril sam.

Kolenko se je na vrabca razjezil. Odprl je valilnico, spodil vrabca in vrgel gnezdo na tla. Bil je žalosten, ker siničke ni mogel zadržati pri hiši.

Vendar sinička ni odletela. Privadila se je Kolenkove dobrosrčnosti. Začela si je naskrivaj iskati novo mesto

za gnezdo. Našla ga je v enem izmed Kolenkovih škornjev v uti. V škornju si je napravila novo gnezdo in zvalila mladiče.

Nekega dne se je Kolenko namenil v gozd. Ker je tisto leto Mura poplavela gozd in zablatala gozdna tla, je sklenil, da si obuje škornje. Prinesel jih je pred uto. Misli je že potisniti nogo v škorenj, ko so iz njega zletele mlade siničke.

Kolenko se je najprej ustrašil, saj je bil njegov škorenj poln siničk. Ko pa je videl, s kakim vriščem je mati na hruški pričakala mlade siničke, se je razveselil. Vedel je, da bodo siničke le ostale pri hiši.

Polži poderejo oreh

Skoraj vsako leto spomladi Mura naraste in poplavi polje in gozdove. Kdaj bo narasla, pa nihče ne ve, razen polžev. Kako zvedo za to skrivnost, še do zdaj ni nihče odkril. Ljudje, ki živijo ob Muri, natanko vedo, da se polži že nekaj dni pred tem, ko Mura naraste, rešujejo tako, da zlezejo na debla dreves.

Berdenov Tonč jih je pobiral z drevesnih debel. Nosil jih je v Ljutomer in jih prodajal ljutomerskim trgovcem. Njim so bili ocvrti polži prava poslastica.

Nekoč jih je nabral za celo kad. Poveznil je nanje lesen pokrov. Na pokrov je položil velikanski kamen, da mu ne bi ušli. Drugega dne jih je nameraval v kadi odpejljati v Ljutomer.

Prišla je noč in polži so sklenili, da se bodo rešili. V Ljutomeru jih ni čakalo nič dobrega. Največji in najmočnejši so se oprli v lesen pokrov. S kamnom vred so pokrov dvignili. Hiteli so na bližnji oreh. Na orehu se jih je zbralo toliko, da so se veje pripogibale skoraj do tal.

Ker je pihal južni veter, se je oreh začel nagibati in se je nazadnje podrl. Še sreča, da je veter pihal vstran od

hiše. Gotovo bi oreh treščil na hišo in bi pod seboj pokopal Tonča. Podrl se je s takim truščem, da se je Tonč prebudil. Pritekel je iz hiše. Težko mu je bilo za orehom, ki ga je imel izmed vseh dreves najrajši. Zato se ni brigal za kad, ki je bila prazna. Zaradi teme tudi ni opazil, da so vsi polži na podrtem orehu.

Ko se je žalosten vrnil v hišo, so polži zlezli z oreha. Naglo, kolikor so zmogli, so hiteli nazaj proti Muri.

Miška mu ni odgriznila noska

Jožek je zvrnil po mizi latvico, polno kislega mleka. Mama je bila huda. Rekla je:

»Nisi priden! S podstrešja bo prišla miška in ti bo odgriznila nosek.«

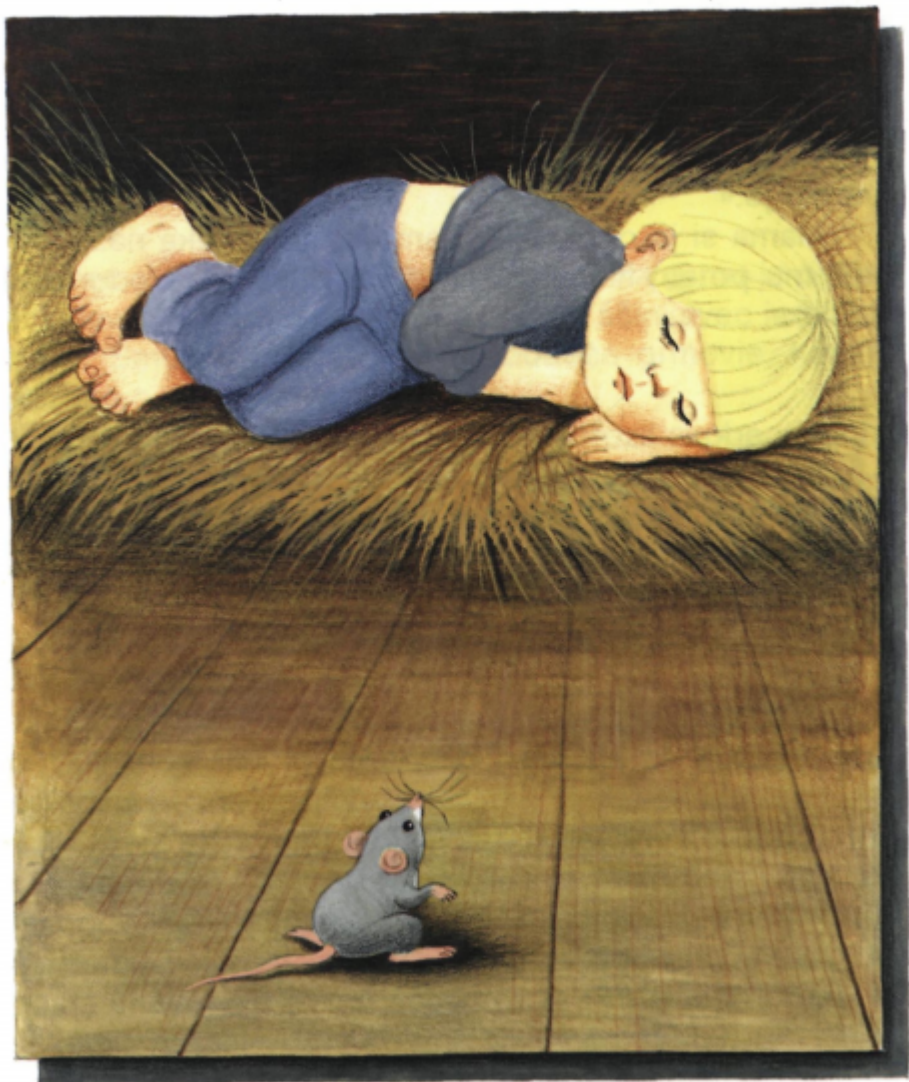
Kakšna je neki ta miška, ki bi mu odgriznila nosek, si je mislil Jožek. Treba jo bo iti pogledat.

Ko je mama šla nekam za hišo, se je splazil na podstrešje, da bi videl to strašno zverino. A na podstrešju ni bilo miške. Samo vroče je bilo, ker je sonce močno segrelo streho. Jožek je postal zaspan. Legel je na pleve in zaspal.

Mama pa je začela Jožeka iskati. Poklicala je sosede. Pretaknili so ograd in pogledali so celo v vodnjak.

Jožek pa je medtem na podstrešju mirno spal. K njemu je v resnici prišla miška. Otipala je s svojim noskom Jožekov nosek. Pa bi mu ga lahko odgriznila. Vendar še pomislila ni na to. Ko se je dotaknila tudi njegovih ušes in oči, se je prebudil. Celó videl jo je, kako je smuknila v luknjo.

Šele zdaj je slišal prestrašeno mamo, kako ga kliče.

»Na podstrešju sem,« se ji je oglasil.

Mama je prihitela k njemu.

»Kaj delaš tu?«

»Miško sem šel gledat. Pa sploh ni nič huda. Še bala se me je.«

Mama si je oddahnila. Samo da je Jožeka našla. Nikoli mu potem ni več rekla, da mu bo miška odgriznila nosek.

Farma ščinkavcev

Skobec je letal po zraku in iskal plen. Na grmu je opazil ščinkavca. Naglo se je spustil nanj, a ščinkavec je bil hitrejši. Smuknil je med gosto, bodeče grmovje, kamor skobec ni mogel.

»Ko boš imel mladiče,« mu je zagrozil skobec, »bom staknil tvoje gnezdo. Tebe in tvoje mladiče bom požrl.«

Dobro da je skobec to povedal. Ščinkavec si je s svojo ženičko izbral za gnezdo divji kostanj v vasi na Hozjanovem dvorišču, blizu ljudi. Sem si skobec ne bo upal. Spletla sta si gnezdo, sedela sta na jajčkih in zvalila mladiče.

Ko so mladiči začeli dobivati perje, sta gnezdo opazila Hozjanov Jani in Milan. Splezala sta na kostanj in si ogledala mlade ščinkavce.

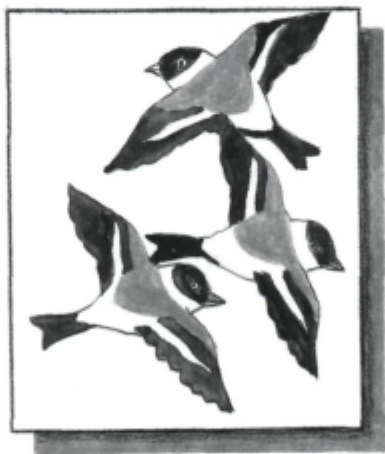
Začela sta kovati z njimi velike načrte. Ko bodo mladiči godni, jih bosta vzela iz gnezda in jih dala v kletko. Tu bodo zrasli v ščinkavce. Ti ščinkavci bodo imeli mladiče in mladiči spet mladiče. Tako se bodo namnožili, da bosta imela celo farmo ščinkavcev. Prodala jih bosta in si kupila moped, da se bosta vozila po cestah.

Slišala pa ju je njuna sestra Mira. Rekla jima je:

»Mladičev že ne bosta vzela. Očetu bom povedala.«

Očetu sicer ni povedala, a prinesla si je pod kostanj igrače. Tako je storila drugega in tretjega dne. Brž ko so prišli iz šole, se je preselila pod kostanj. V tem času so ščinkavčki dobili dovolj perja, da so lahko zleteli.

Ščinkavčki so zrasli v ščinkavce in ti so imeli spet mladiče. Za celo farmo se jih je namnožilo. Vendar ta farma ni bila v kletkah, ampak v gozdovih in na poljih, kjer je sijalo sonce in kjer so ščinkavci leteli, kamor so hoteli.

Znam samo eno povestico

V hišici za vasjo je živel starček Matjaž. K njemu so hodili otroci, da so mu nahranili kravico in mu prinesli vodo iz vodnjaka. Za njihovo pomoč jim je starček povedal vsak dan isto povestico o materi in njenem sinu edincu.

Ta mati in njen edinec sta imela hišico in hlevček. V hlevčku pa kravico. Mati je hodila delat k ljudem po vasi, da je kaj zaslužila. Skrbela je za sina, da ni bil nikoli lačen.

Ko sin edinec odraste, reče materi: »Moji vrstniki gredo po svetu. Tudi jaz grem, da si kaj zaslužim.«

Mati mu odgovori: »Prav, pojdi. Ko boš dovolj zaslužil, se vrni!«

In sin je šel. Veliko je zaslužil. Kupil si je veliko hišo in trgovino. Godilo se mu je dobro, a na mater je čisto pozabil. Ni se vrnil, še pisal ji ni. Tako je minilo mnogo let in mati je medtem umrla.

Prišla je vojna. Bogatemu sinu so bombe porušile hišo in trgovino. Ostal je brez premoženja. Zdaj se je spomnil matere. Napotil se je domov, matere pa ni več našel. Ostala sta mu samo hišica in hlevček.

Sin si je kupil kravico in bil tako siromašen kot nekoč, ko je živel z materjo. In ko je ostarel, so k njemu prihajali otroci, da so mu krmili kravico in mu iz vodnjaka prinašali vode.

Povestico o materi in njenem sinu edincu je starček Matjaž vsak dan ponavljal. Otroci so se je naveličali in mu rekli: »Povej nam še kako drugo!«

Starček Matjaž pa jim je dejal: »Druge ne znam. Ta povestica, ki vam jo vsak dan povem, je povestica o meni in moji materi.«

V pasji utici

Zgodba o majhnem, požrešnem jazbečarju Capu in treh muckah je do pičice resnična. Vsi štirje spijo skupaj v pasji utici. Ne, že nisem pravilno povedal. Ne spijo vsi skupaj, ampak spijo drug na drugem. Drug na drugem pa zato, ker se tako laže zavarujejo pred mrazom, ki je v Murskem logu strašanski. Pasja utica stoji ob logarnici in je prva, ki nanjo navali iz loga mraz.

Capo gre zvečer v utico in se zvije v klopčič. Vse tri mucke zlezejo nanj, da gleda Capu samo smrček izpod mačje dlake. Na Capu potem dremljejo tri mačje glavice. Tem štirim v pasji utici je malo mar globok sneg in debelo ivje po drevju.

Ni na zemlji živali, ki bi se tako razumele, kakor Capo in njegove tri žive pečice. Vendar moram spet povedati čisto resnico. Vsi štirje se razumejo samo ponoči. Zjutraj, ko jim gozdar Tonček prinese zajtrk, Capo njihovo prijateljstvo poruši. Skoči pokonci, se otrese svojih treh pečic in plane k skledi. Pri skledi se spremeni v največjega sovražnika treh muck. Razjarjen brunda in já. Če se mu katera približa, pokaže zobe in se zakadi vanjo.

Capo je močnejši in mucke si ne upajo k skledi. Rajši popustijo. Ko pride večer in iz loga zagrozi mraz, gre Capo v pasjo utico in se zvije v klopčič. Tri njegove pečice zlezejo nanj, da Capu kuka spet samo smrček izpod mačje dlake. Vsi štirje zadremajo, kakor da se podnevi med njimi ne bi zgodilo nič hudega.

Strah pride ponoči

Gozdar Tonček se je s puško odpravil od doma. Sklenil je, da ob zamrzli strugi globoko v gozdu počaka vidro. Rad bi dobil njen dragoceni kožuh.

Vidre so pa oprezne živali. Iz skrivališč pridejo najrajši ponoči. Zato si je Tonček našel mesto ob strugi, ko je nastajal mrak in je luna lezla na nebo. Sedel je na enega izmed štorov, ki so kukali izpod snega, in čakal. Ker je bila noč mrzla, si je z eno odejo zamotal noge, z drugo se je ogrnil čez rame. Tako je bil podoben štorom okrog sebe, le da je bil ta štor živ in veliko večji od drugih. Iz tega živega štora je tudi molela puška, ki bo prinesla smrt vidri, če bo pokukala izpod ledu.

Noč je bila svetla in gozd tih. Minila je ura deset, nato enajst. Bližala se je polnoč. Polnoč pa je ura strahov. A Tonček ni bil vraževeren. Do tiste noči se strahu nikoli ni bal. Še posebno ne v tej noči, ko je mislil samo na dragoceni vidrin kožuh.

Naenkrat pa je začutil, kakor da mu je nekdo položil na glavo velikansko roko. Prepričan je bil, da se je v mesečini po globokem snegu priplazil kak hudoben človek, ki ga bo pokončal.

3 Siničke v škornju

Nato mu je nad glavo nekaj zaplahutalo. Z njegove glave je zletela velikanska ptica in izginila med drevjem.

Ptico je Tonček spoznal. Bila je sova. Prepričana je bila, da je sedla na pravi štor. Ko je začutila, da je pod njo štor živ, se je splašila in odletela.

Tonček se je kljub temu tresel od strahu. Zapustil je zamrzlo strugo in naglo gazil sneg proti domu.

Maček na nasipu

Pred leti so ob Muri mimo Bistrice zgradili velik, lep nasip. Od takrat reka ne more več poplavljati ne Bistrice in ne polj. Na levi strani nasipa zdaj teče ukročena Mura, na desni pa se razprostira varno polje.

Čeprav je to polje veliko in lepo, živali na njem vendar ne živijo v miru. Tu gospodari pisan bistriški maček. Oblasten je in zvit. Fazani in jerebice zletijo kam daleč, če ga opazijo.

Nekega dne pa se mi je le posrečilo, da sem ga na smrt prestrašil. Priklatil se je na nasip, kjer se najrajši sprehajam. Ko sem ga zagledal, sem obstal. Vedel sem, da me ne bo opazil, če se ne bom premaknil.

Začel je po nasipu loviti miši. Počasi je dvigal eno tačko in jo položil na travo, potem je dvignil drugo. Nepremično se je zagledal v mišjo luknjo, saj je bila za nje-ga polna največjega bogastva. Potem pa — hop!

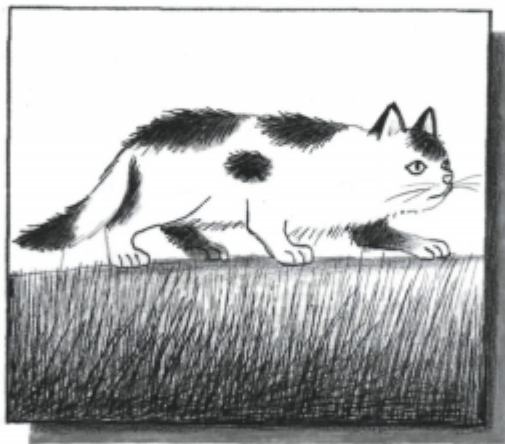
Od ene luknje se je plazil k drugi. Plazil se je vedno bliže k meni. Kaj če bo ta ropar tudi mene napadel? On napade vse, kar sreča na polju.

Ko mi je bil že čisto blizu, sem premaknil nogo. Tega

se je tako prestrašil, da je skočil kak meter visoko. Nato se je pognal z nasipa v vodo, čeprav mačke vode ne marajo.

Plaval je nerodno in strahopetno navzdol po vodi. Daleč spodaj je zlezal na nasip. Stresel je s sebe vodo, nato pa jo je z velikimi skoki ubral proti vasi.

Čeprav moje dejanje ni bilo preveč junaško, so vendar imele vsaj tisti dan živali na polju mir. In seveda tudi miške na nasipu.

Kako so mačku zrasle peruti

Maček je prežal v živem plotu na siničko. Ta je svojim mladim požrešnežem v hiško, obešeno na jablani, ves dan nosila hrano.

Maček je delal velike načrte, kako bi jo ujel. Na jablano ne sme, ker bi ga opazil pes Floki. Če bi ga opazil, bi ga pod jablano čakal noč in dan.

Zmučen od prežanja in načrtov maček v živem plotu zadremlje. Brž ko zadremlje, začne sanjati. Tudi v sanjah vidi, kako sinička leta v hiško in iz nje. Od želje, da bi jo ujel, mu zrasedo peruti. Zamaha z njimi in se dvigne v zrak. O, kako lepo je leteti! Kako se pticam dobro godi! Maček leti seveda za siničko . . .

Visoko v zraku jo je dohitel. Že je stegoval kremplje po njej, ko je zagledal za seboj Flokija. Tudi Flokiju so zrasle peruti. Ker pa je bil Floki velik pes, so mu zrasle tudi velike peruti. Hitreje leti od mačka. Že kaže ostre zobe, da bi mačka zagrabil.

Maček se je v tem trenutku zbudil. Zbudil pa ga je Floki, ki je opazil mačka dremati v živi ograji. Zapodil se je vanj, da se je tresla zemlja.

Maček se je skozi živo ograjo komaj rešil. Nič več ni prišel na prežo. Sinička pa je v miru letala v hiško in iz nje ter skrbela za lačne želodčke.

Resnična zgodba o Bilu

Lovski čuvaj Nac je dolgo spal. Njegovemu psu Bilu se je zdelo, da že predolgo. Zato je v predsobi z močnimi zobmi pograbil škorenj in ga prinesel gospodarju k postelji. Nato še drugega:

Ko se je Nac prebudil, je opazil pri postelji škornje in sredi sobe Bila, kako ga čaka. Nasmehnil se je in rekel:

»Prav, Bil. Greva pogledat lovišče. Samo, če boš priden. Ne smeš plašiti srn, ne fazanov, ne jerebic, ne zajcev. Ni še čas za lov. Hoditi moraš ob nogi. Če ne boš priden, te bom spet za tri dni in tri noči privezal na verigo. Sam najbolje veš, da je to sramotna kazen.«

Potem sta šla. Bil res ni niti enkrat smuknil v grmovje, čeprav ga je včasih zaščegetal v nosu vonj po skritem fazanu ali zajcu. Tudi srne sta videla, a Bil se je lepo

obnašal. Ko sta se vračala, je bil Nac z njim zadovoljen. Rekel mu je:

»Če bi bil vedno tak, se ne bi nikoli skregala.«

V vasi je stopil Nac k prijatelju v hišo. Pustil je Bila pred vrati. Prav takrat pa prikoraka na dvorišče mačka. Ker mačka ni bila ne jerebica ne srna ne zajec in ne fazan, ampak prihuljena, domača žival, bi zanjo ne smela veljati nobena prepoved. Mačka je vedno strah in trepet divjih živali v lovišču. Zato se je zagnal za njo.

Ko je prišel Nac iz hiše, Bila ni bilo nikjer. Jezen je šel domov. Bil se je vrnil in je pred Nacom ponižno pomahal z repom. Nac mu je resno dejal:

»Ti dobro veš, da moraš dati mačkam mir, če niso na polju! Tri dni in tri noči boš privezan.«

Privezan in osramočen je Bil potem gledal na pot. Radovedneži so postajali pri dvoriščnih vratih, ker so vedeli, da prestaja kazen. Jezen je bil nanje, posebno pa na mačke. Od jeze je vsem kazal jezik.

Krvoločnež ni bil vedno krvoločen

Nac je imel nekoč krvoločnega psa. Celo Nacove kure, gosi in race niso bile varne pred njim. Komaj je čakal, da ga ni nihče videl, in že je kuri zavil vrat.

Nac mu je zato dal ime Krvoločnež. Kljub njegovi krvoločnosti ga je obdržal pri hiši, kajti bil je strah in trepet lisic. Če jo je zavohal v njenem brlogu, mu ni več ušla.

Ljudje, ki so živeli blizu gozda, so se neke pomladi hudovali na Naca, lovskega čuvaja. Lisica jim je odnesla vsak dan nekaj kur. Če bo šlo tako naprej, ne bo kmalu nobene več v vasi.

Nac se je odločil, da s Krvoločnežem lisico pokončata. Gresta in najdeta njen brlog. Krvoločnež se zapodi vanj. Ponavadi se je slišala iz brloga velika rabuka, če sta se srečala lisica in Krvoločnež. Zdaj pa ni bilo iz njega slišati ničesar. Tudi Krvoločneža ni bilo iz luknje.

Nac čaka nekaj ur, in ko Krvoločneža le ni bilo, začne kopati. Rad bi videl, kaj se v zemlji dogaja. Skoplje globoko jamo in pride do lisičjega gnezda. Tu najde Krvoločneža ob štirih čisto majhnih lisičkah. Premajhne so bile, da bi se branile, zato se jih ni dotaknil. In ne samo, da se

jih ni dotaknil. Tudi na Naca je zarenčal, ko se je hotel približati in vzeti lisičke.

Tref sedi najrajši pred televizorjem

Rad sem obiskoval Naca, lovskega čuvaja, in z njim hodil po poljih in gozdovih. Imel je psa Trefa, s katerim sta bila velika prijatelja.

Nekoč sem čakal na Naca, da se odpraviva na lovišče. Nac pravi Trefu:

»Nimava soli in makaronov. Šel boš v trgovino.«

Tref je stopil v predsobo po cekar. Nac mu napiše listek, mu ga da v cekar in priloži denar. Tref je odšel in se vrnil s soljo in makaroni.

Hodili smo nekaj časa po poljih in gozdovih. Nato smo vsi trije utrujeni sedeli pod velikim jagnjedom. Potem smo se vrnili domov. Doma opazi Nac, da je pod jagnjedom pozabil klobuk.

»Pojdi, Tref,« je rekel Nac in pokazal na glavo. »Pod jagnjedom sem pozabil klobuk.«

Tref je stekel na polje. Klobuk je našel in ga prinesel domov.

Nac je kuhal kosilo. Ko je bilo skuhano, je poklical:

»Tref, kosilo!«

Tref je stopil na podstenje, prijel z zobmi svojo leseno krničko, iz katere je ponavadi jedel. Prinesel jo je v kuhinjo in jo postavil pri štedilniku na tla. Nac mu je dal vanjo njegov del. Midva z Nacem sva sedla k mizi in vsi trije smo lačni in utrujeni kosili.

Nekega dne sva z Nacom lovila ribe. Midva sva lovila, Tref pa je sedel ob vodi in naju gledal. Pa Nacu zmanjkajo cigarete:

»Tref, bi šel v trgovino?«

Tref je vstal in pomahal z repom. Nac mu je napisal listek, ga dal v polivinilasto vrečko in jo obesil za jermen na vratu. Tref je stekel proti vasi in ni bilo dolgo, ko se je s cigaretami vrnil.

Ko smo se ob večerih vrnili domov, smo radi vsi trije posedeli pred televizorjem. Vsak v svojem fotelju. Tudi Tref je rad gledal filme. Začelo se je tako, da mu je Nac najprej pokazal film o srnah.

Ko je Tref zagledal srne na ekranu, bi najrajši skočil za njimi. Ker pa brez dovoljenja ni smel nikoli za srnami, jih je samo opazoval, kako brezskrbno živijo v gozdu.

Trefu so najbolj ugajali živalski filmi in tudi taki, kjer so nastopali ljudje, ki so dosti streljali.

Ko je bilo že pozno, mu je Nac ponavadi dejal:

»Treba bo spat, Tref. Pozno je že.«

Tref je skočil s fotelja in je odšel. Nerad je šel spat, saj bi filme gledal vso noč.

Najboljši pevec je imel visečo hišico

Trsteni vrabec* je živel med trstičjem ob strugah. Nobe-na močvirska ptica ni toliko in tako lepo prepevala.

Nekega dne je priletela divja raca in si med trstjem na trdni hunki začela delati gnezdo. Naveličala se je tr-stenega vrabca, ki je prepeval in prepeval.

»S petjem samo zapravljaš čas. Kdaj si boš delal gnezdo?«

»O, pa res! Hvala, da si me spomnila.«

Raca si je gradila veliko, udobno gnezdo. Trsteni vra-bec, ki je mislil samo na petje, pa je v naglici povezal ne-kaj mladih trstik in si med njimi spletel kar visečo, skromno hišico. In še ko je gradil svoj viseči domek, ni pozabil na svoje pesmi.

Ko divja raca vidi, kako je trsteni vrabec pri gradnji površen, pravi:

»Zakaj si si zgradil gnezdo na trstikah? Ne vidiš, da ti ga vsaka sapica zamaje. Čisto si zmešan od petja.«

»Dobro se počutim v njem,« pravi skromno trsteni vrabec. Nič ni bil nevoščljiv divji raci, ki se je šopirila v svojem gradu.

»Ko bodo trstike zrasle, se bo tvoje gnezdo z njimi vred dvignilo. Na nič ne misliš,« se mu je posmehovala divja raca.

»Bom vsaj bliže soncu. Moj glas bo segel še dlje po strugah.«

Potem sta sedela vsak v svojem gnezdu na jajčkah. Divja raca v razkošnem gradu, trsteni vrabec pa v svoji viseči kočici. Medtem so trstike zrasle in res ponesle s seboj tudi gnezdece. Veter ga je še laže pozibaval.

Kmalu je prišel deževni čas in je voda začela naraščati. Dvignila se je že do gnezda divje race. Celo poplavlila je njeno gnezdo, da so jajčka splavala po vodi. Žalostna jih je divja raca morala pustiti in odleteti.

Trsteni vrabec je iz svojega visokega domeka gledal, kaj se dogaja z dvijo raco.

Srečno so se mu zvalili mladi trsteni vrabčki. Zgodaj jih je začel učiti prepevati. In ker ni bilo divje race, da bi se nanje jezila, so prepevali in prepevali.

*trsteni vrabec = rakar

Moj konj je kralj živali

(Prosti spis mojega sinka)

Ko sem bil majhen, nisem poznal ne mame in ne očeta, ker sta bila v partizanih. Skrivali so me v Ljubljani pri več družinah. Pri zadnji sem zbolel, da bi kmalu umrl.

Potem sta se vrnila očka in mamica. Kupila sta mi velikega konja, na katerega sem lahko zlezel. Konj je bil lep, osedlan, imel je vajeti in grivo. Kadar sem bil žalosten in sem jokal, sem zaril glavo v grivo in mu potožil svoje gorje. S tem konjičkom sem se igral do prvega razreda. Potem sem ga odnesel na podstrešje, kjer ga je pokrila prašina.

Včasih ga grem pogledat in ga očistim. Napravil sem mu krono in ga imenoval za kralja vseh živali. Vedno kadar ga pogledam, se spomnim zlatih dni svoje mladosti.

4 Siničke v škornju

Dobro jutro, dragi poslušalci!

Kata vsako jutro najprej odpre radio, da ujame glas napovedovalca, ki pozdravi:

»Dobro jutro, drage poslušalke in spoštovani poslušalci!«

In Kata mu odgovori:

»Dobro jutro! Si dobro spal? Kako se počutiš?«

Napovedovalec pa je ne posluša. Govori o vremenu, o nesrečah, o vojni, o vsem česar se Kata boji. Ona bi se rada pogovarjala o svojih stvareh s tem fantom, ki ima podoben glas kakor njen najstarejši, ki je poročen v Avstraliji, ali pa tisti, ki je v Kanadi.

Če se zjutraj oglasi napovedovalka z »dobrim jutrom«, se je Kata prav tako razveseli in ji odzdravi:

»Dobro jutro, draga! Imaš moža in otroke? Govoriš kakor moja hčerka Irena, ki je v Ljubljani. Vsak dan jo najbrž srečuješ. Kako si srečna, da jo vidiš.«

Vendar tudi napovedovalka v radiu ne posluša, ker tudi ona govori samo o vremenu, o nesrečah in o vojni. Tako se pogovori zjutraj končajo bolj žalostno kakor veselo.

Kata gre potem v hlev, vrže v jasli kravam seno in se začne z njimi pogovarjati:

»Ste se odpočile? Le jejte, le jejte!«

Vendar tudi krave nič ne odgovorijo. Jedo, z repi si odganjajo muhe in se za Kato ne zmenijo.

V hlev prileze maček. Ko Kata molze, se ji drgne ob noge. Nalije mu v sklečiko mleko in potem se tudi on ne briga več zanjo.

Kata da kuram koruzo.

»Vedno ste lačne, čurčike. Le jejte in znesite dosti jajčk!«

Še svinjam da jesti. One pa samo hlatajo po kopanji in z rilci lovijo kuhani krompir.

Kata potem ves dan molči, ker nima nikogar, s komer bi se pogovarjala. Ko ji je zaradi samote zelo težko, gre v trgovino.

»Kaj boš kupila?« jo vprašajo ljudje na ulici.

»Nič.«

»Kako, nič? Trgovina je za to, da v njej kaj kupiš.«

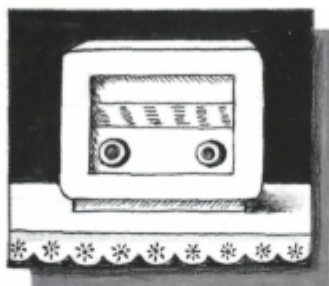
»Jaz nič ne potrebujem. Otroci so mi sezidali lepo hišo, skrinjo imam polno zmrznjenih piščancev, mesa in klobas. V shrambi pa dosti sladkorja in moke. Vsega.«

»Zakaj potem greš v trgovino?«

»Ker sem vedno sama.«

Ko se Kata v trgovini dovolj nagovori, se vrne domov. Zvečer, ko gre spat, se veseli jutra. Pozdravila jo bo-

sta napovedovalec ali napovedovalka v radiu. Le škoda, da se s Kato tako malo pogovarjata.

Kaj bo, kaj bo, ko kravic ne bo?

Ivan in Mariča sta bila stara. Kolena so jima postala trda in vedno težje sta dihala. Prodala sta njive in travnike. Le eno njivico sta si obdržala.

»To bova obdelovala, dokler bova živela,« sta rekla.

Na njivico, ki je bila za streljaj daleč od vasi, že nista mogla več peš. Ivan je še imel toliko moči, da je zlezal na kola, a Mariča je sedla zadaj na svoro in tako sta se na njivo vozila.

V nekdanjih časih sta to njivico zorala v eni uri. Zdaj pa kravici počasi vlečeta plug. Ivan komaj hodi za plugom. Mariča trdo stopa ob kravicah in jih vodi. Ko pride ta na konec njive, počivata. Sedeta in se pogovarjata.

»Drugo leto ne bova mogla več orati,« pravi Mariča.

»Tudi kravici bova morala prodati,« meni Ivan.

»Kaj bo, kaj bo, ko kravic ne bo?« reče Mariča.

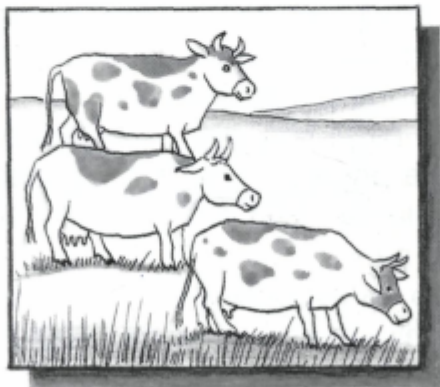
»Nič ne bo. Svet se bo prav tako vrtel naprej.«

Počitek jima je vlil nekaj moči, da sta orala dalje. Kravici sta potegnili in plug je rezal zemljo. In ko sta prilezla na drugi konec, sta spet sedla in počivala.

»Drugo leto ne bova mogla več orati,« začne Mariča.

»Tudi kravici bova morala prodati,« pravi Ivan.

Mariča pa nazaj: »Kaj bo, kaj bo, ko kravic ne bo?«

Miške nimajo mirnega doma

Mišonka je živela na vrtu s svojo veliko družino. Miške se mačke niso bale, ker so si skopale pod zemljo rove. Pred rovom je mačka lahko čakala, kolikor časa je hotela. Miške pa so medtem brezskrbno tekale po rovih, ki jih je bilo toliko, kakor je ulic v velikem mestu.

Živele so brezskrbno, dokler se ni zgodilo nekaj strašnega. Mišonka, ki je bila na vrtu, je opazila onkraj ograje največjega krvoločneža.

»Podlasica!« vzklikne v neznanskem strahu. Vsa njena družina je drla v luknje. Vsaka je skušala čimprej priti v najgloblje skrivališče. Trepetale so od strahu, saj krvoločnica lahko pride po rovih do njih.

»Če pride,« pravi Mišonka, »vse zbežimo iz rovov!«

Podlasica je prišla na vrt. Duh po miših jo je zvalil v rov. Ko se je bližala veliki mišji družini, je Mišonka zaklicala: »Rešujte se!«

In miške so se zapodile po uličicah svojega velikega mesta pod zemljo in stekle na vrt. Skakale so čez potke med gredami in tekle v luknje na drugem koncu vrta. Tako je ostala podlasica brez plena in se je vrnila na njive.

Prva, ki si je upala po dolgem času iz luknje, je bila Mišonka. Razgledovala se je po vrtu, ko zagleda na drugi strani ograje mačko, ki je nesla podlašico. Smukne k svoji družini in vzklikne: »Roparica ne živi več. Mačka jo nese s polja.«

Nastalo je veliko veselje. Družina se je selila nazaj domov v svoje rove. Od tistega časa pa se miške niso počutile nikjer več varne. Saj do njihovih skrivališč pod zemljo lahko pride druga roparica.

Šestnajsterak

Dva velika jelena sta si bila v gozdu največja sovražnika. Starejši in močnejši je imel velikanske rogove, na katerih mu je zraslo šestnajst rožičkov. Zato je bil šestnajsterak.

Mlajši jelen je bil petnajsterak, ker je imel samo petnajst rožičkov. Ko sta se srečala, sta se spoprijela. Rogovje je pokalo, kot če bi podiral drevje. Zmagal pa je vedno šestnajsterak. Pognal je v beg petnajsteraka in vse druge jelene, ki so bežali v strahu pred njim. Svojo veliko družino košut je vodil iz enega konca gozda na drugi. Mogočno je vladal v gozdu.

Njegove največje in najlepše rogove pa so opazili, seveda, lovci. Prešteli so njegovih šestnajst rožičkov. Vsak izmed lovcev bi rad imel šestnajsterakove rogove za trofejo. Proti šestnajsteraku se je dvignila cela vojska lovcev. Zato se je njegovo življenje čisto spremenilo.

Na vsakem koraku je nanj prežalo, da ga bo zadela krogla. Bežal je v strahu iz enega konca gozda na drugi.

Nekega dne pride s košutami do preseke. Eden izmed najbolj zvutih lovcev je vedel za to njihovo pot. Tu je dneve in dneve čakal, dokler jih ni pričakal.

Kakor vedno so čez preseko v gozdu šle najprej košute, da preizkusijo pot, če je varna. A lovec je njihovo ukano poznal. Počakal je, da so čez preseko odšle vse košute in je za njimi prišel šestnajsterak. Obrnil je glavo z mogočnimi rogovi na desno in levo, da bi se razgledal po preseki. V tistem trenutku je počil strel. Šestnajsterak se je zgrudil. Njegovi najlepši in najmočnejši rogovi so ga pogubili.

Od tistega časa je bil v gozdu najmočnejši petnajsterak, ki je zavladal v gozdu. Zdaj so pred njim bežali vsi jeleni in je imel največjo družino košut. A vladal je le toliko časa, dokler lovci niso opazili, da ima med vsemi jeleni najlepše rogove. Zato so ga začeli zasledovati. Zdaj se je tudi njegovo življenje spremenilo. Nikjer ni imel več miru. V strahu je tekal iz enega konca gozda na drugi, da bi ubežal lovcem.

Škorčevka je prevzela detlovki gnezdo

Detlovka je sedela v duplu stare češnje, kjer si je napravila gnezdo. Že je znesla prvo jajce.

Pa prileti škorčevka in prepodi detlovko. Detlovka je morala gnezdo in jajce pustiti v duplu.

Škorčevka še sama znese jajčka. Sedi na njih, dokler se ne zvalijo škorčki. A s škorčki se zvali tudi detel.

Škorčevka nosi mladičem hrano. Ker pa je bil detel od škorčkov večji, je vedno prvi pobral hrano škorčevki iz kljuna. Mali škorčki pa so ostali lačni.

Od lakote pogine prvi, nato drugi, nato tretji škorček. Detel pa živi in rase, saj mu daje škorčevka skozi luknjo dovolj hrane. Ko doraste, skoči iz dupla. Ogleda se okrog in odleti v gozd.

Škorčevka pa je zaman čakala svoje mladiče, da pridejo iz dupla.

Tri sončeca v postelji

Velika, pisana muca je vsak večer čakala gozdarja. Živela sta v samotni hišici sredi gozda. Vedno ko se je gospodar vrnil z dela, je dvignila od veselja rep in upognila hrbet. Podrsala se mu je ob noge in ga pozdravila z »mijav«.

»Pridna si, sončece moje,« je rekel gozdar. »Miške si spet prepodila? Lepo skrbiš za najino hišico.«

Nekega večera se gozdar vrne domov utrujen. Kakor vedno pozdravi mucko, »o ti sončece moje«, nato pa gre v hišo, da bi legel. Čudno se mu je zdelo, da je na njegovi postelji čez dan zrasel hribček, pokrit z odejo. Takega hribčka ni pustil zjutraj, ko je odšel od doma.

Odgrne odejo in zagleda tri male mucke, ki so ga s svetlimi očkami boječe gledale.

Gozdar je vedel, da jih je s podstrešja prinesla muca. Zgoraj je hladno, gozdarjeva postelja pa je topla.

»O, sončeca moja!« se jih je razveselil gozdar. Muci, ki je prišla zraven, pa je dejal:

»Toliko skrbiš za najino hišo, jaz pa nič za tebe.«

Šel je po staro odejo. Zavil je vanjo tri mala sončeca, jih odnesel nazaj na podstrešje in pokril z odejo. Muca pa je zadovoljno zabrundala: »mijav«.

Dedek, rad bi videl mlade srnice

Mali Jernej je živel nekaj tednov pri dedku, ki je bil gozdar. Dedek mu je pokazal že veliko živali.

»Malih srnic pa še nisem videl, dedek,« pravi Jernej.

Na mlade srnice še res nista naletela, čeprav sta hodila vsak dan po gozdu.

»Dobro. Pokazal ti jih bom,« se je odločil dedek.

Odpravila sta se v gozd, še preden je zašlo sonce.

»Nisem gotov, če jih bova prav danes videla,« pravi med potjo dedek. »Če pa pridejo, moraš biti čisto miran.«

Prideta na rob gozda, kjer se je začel velik travnik, in se skrivata v grmovju.

Če ne bi bilo tu dedka, Jernej za ves svet ne bi hotel sedeti v tem skrivališču. Zdelo se mu je, da lahko vsak čas prilomasti k njima kaka divja zver in ju pokonča.

Naenkrat pride iz gozda srna, nato druga, nato tretja. To so velike srne, kakršnih je Jernej videl že veliko.

Za njimi pa pride srna, ki samo pokuka iz gozda. Nato napravi na travnik samo en korak. Postoji, voha naokrog, če preti nevarnost.

»To je mamica,« šepeta dedek. »Za njo bodo prišle mlade srnice.«

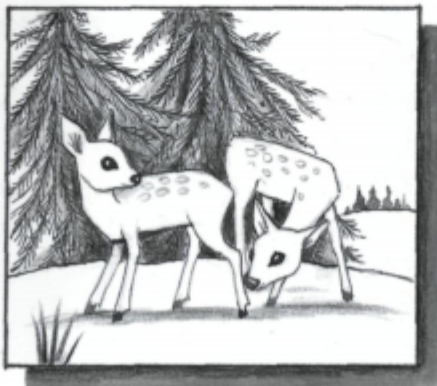
Mamica končno le stopi na travnik. Zapivka. Poklicala je srnice. Res so priskakljale iz gozda. Bile so razigrane. Tekale so okrog mamice. Včasih je katera smuknila pod njo. Mamica dvigne glavo s šopom trave v gobcu, srnice pa ji pulijo travo in jo jedo.

Dedek se je naenkrat dvignil. Stopil je na travnik. Vse srne so pobegnile, le mamica je ostala. Skakala je pokonci in topotala z nogami. Šele nato je tudi ona odhitela v gozd.

»Kaj se je z njo zgodilo?« vpraša Jernej. »Kakor da bi se ji zmešalo.«

»Ni se ji zmešalo. Samo mene je hotela zamotiti, da so se srnice lahko skrile.«

In Jernej je bil vesel, da so se skrile. Naj le bodo varne v temnem gozdu.

Ko bom velik, se bom preselil k tebi

Prišel je zadnji dan, ko je bil Jernej pri dedku, gozdarju. Pa pravi dedek:

»Jutri se boš vrnil domov v mesto. Pojdiva posedet na prežo, da si boš še enkrat ogledal gozd.«

In sta res odšla. Po lestvi sta zlezla na visoko prežo. Sedla sta na klopco. Sonce je sijalo na tisoče in tisoče krošenj. Gozd je bil podoben skrivnostnemu rumenemu morju.

»Nič ne veva, kaj vse se skriva pod nama v grmovju,« šepeta dedek. »Mogoče lisica, zajček, srnjak ali fazan.«

»Pri tebi bi rad ostal, dedek. Ko bom velik, bom gozdar,« pravi potihem Jernej.

Dedek naenkrat prime Jerneja za roko.

»Ne vidiš, kaj je v grmovju?«

Jernej zagleda dvoje velikanskih oči, ki se ne pre-maknejo. Samo strmijo iz grmovja.

»Divja svinja,« šepeta dedek.

Velika divja svinja dvigne mogočni rilec in voha po zraku. Pride na rob gozdne poti. Spet prisluškuje. Nato zakruli.

5 Siničke v škorju

Iz grmovja skočijo njeni mladiči. Poigrajo se, nato pa vsi pohitijo nazaj v grmovje. Tiho, kakor da bi se pogrez-nili, izginejo v gozd.

Jernej je od strahu komaj dihal. Pa vendar je dedku zašepetal:

»Ko bom velik, se bom za zmeraj preselil k tebi.«

Lenuhi

Detel je potrkal s kljunom na hrast. Rad bi v deblo zdol-bel luknjo in si v njem napravil gnezdo. Nekaj časa dol-be, dolbe, pa se naveliča.

»Naj se drugi mučijo, jaz se ne bom,« reče in odleti.

Njegovo luknjo najde brglez. Tudi on bi si rad napra-vil gnezdo. Dolbe nekaj časa, dolbe, pa se težkega dela naveliča.

»Naj se drugi mučijo, jaz se ne bom,« reče in odleti.

Prileti škorec. Ogleda si luknjo v hrastu. Samo malo še potrebuje in mesto za gnezdo bo dovolj veliko. Dolbe

nekaj časa, dolbe, pa se tudi on naveliča in odleti.

Nazadnje najdejo luknjo sršeni.

»Tu bo dovolj prostora za naše gnezdo.«

In res so se v hrastu naselili. Nekega dne pa se vrne detel. Hotel je nadaljevati z delom. Ko sede na bližnjo vejo, zagleda v luknji polno sršenov. Sršeni se zapodijo vanj, da prestrašen pobegne.

Tudi brglez se vrne, da bi z delom nadaljeval, vendar pred sršeni komaj pobegne.

Nazadnje prileti škorec. A tudi ta je sršenom komaj ušel.

Od tistega dne so imeli sršeni mir. Nič niso hoteli vedeti, da so jim detel, brglez in škorec v hrastu izdolbli prostor za gnezdo.

Divja raca prelisiči lisico

Divja raca pripelje na vodo v strugi svoje račke, da bi jih učila plavati. Po bregu ob vodi pride lisica. Ko jo divja raca zagleda, se pritaji. Spusti krila v vodo in glavo vtakne pod perut, kakor da bi bila mrtva.

»Kaka pečenka!« vzklikne lisica.

Male račke ji sploh niso bile mar. Lisica skoči v vodo, a divja raca naenkrat oživi in se umika. Ne čaka lisice. Tolče s perutmi po vodi, kakor da ne bi mogla zleteti.

Nazadnje se skobaca na breg. Lisica je prepričana, da jo bo vsak čas zgrabila. Tako jo divja raca vodi stran od malih račk. Ko sta z lisico od njih dovolj daleč, se raca dvigne v zrak in odleti. Lisica pa gleda za njo in zaman cedi sline po mastni pečenki.

Mrtva kopriva je ostala živa

Kačnik se je ošabno ozrl na mrtvo koprivo, ki je rasla blizu njega v gozdu. Ošaben je bil, ker je bil prepričan, da je med gozdnimi rožami najlepši. Njegov venčni list je bil velik, snežno bel in je skrival v sebi prelepo čašico.

Obregnil se je ob mrtvo koprivo:

»Že tvoje ime pove, da si odveč na svetu.«

Mrtva kopriva se brani:

»Bolje bi bilo, kačnik, da tudi ti ne razglašáš svojega imena.«

»Moj cvet je najlepši,« vztraja kačnik.

»Jaz pa imam v svojih cvetovih medicino. Čebele so moje prijateljice,« pravi mrtva kopriva.

Kačnik se razjezi:

»Ti ne veš, kaj zmorem jaz. S svojo čašico prerokujem letino, koliko bo vina, pšenice in koruze. V zemlji pa imam sladko koreniko.«

Med tem preprirom prilomasti divja svinja s tropom mladičev. Po gozdu so iskale kačnikovo sladko koreniko, ki jim je neznansko dišala. Pridejo tudi do kačnika ob mrtvi koprivi. Zrujejo ga in mu pojedo koreniko. In ko od-

hrumijo dalje po gozdu, leži kačnik na tleh. Mrtva kopriva pa je ostala živa. Čakala je na čebele, da jih nahrani s svojo medicino.

Srake morajo krasti

Dve sraki si izbirata drevesi, na katerih bi si spletli gnezdi. Izbrali sta si dva velika jagnjeda blizu dveh sosedov.

Prva sraka pravi:

»Mojemu gospodarju ne smeš ugrabiti niti enega piščanca. Hočem, da me pusti pri miru.«

Druga sraka odgovori:

»Tudi ti ne smeš vzeti mojemu gospodarju piščanca. Hočem, da me tudi moj gospodar pusti pri miru.«

In res sta si prva in druga sraka spletli gnezdi. Niti pogledali nista piščancev na dvoriščih pri obeh gospodarjih.

A kaj ko srake ne morejo živeti, da ne bi kradle. Ko je namreč prva sraka zvalila mlade, se od požrešnosti ni mogla krotiti. Pognala se je na dvorišče gospodarja druge srake. Pograbila je dva piščanca in ju odnesla v svoje gnezdo.

Ko to opazi druga sraka, se raztogoti. Začel se je prepir in pretep. Gospodar, ki mu je sraka ugrabila piščanca, vzame puško. Pomeri in obe sraki padeta zadeti z jagnjeda.

Čičiriči, dober večer!

Ščinkavec je bil vedno dobre volje in je vse dni prepeval:

»Čičiriči, dober večer! Čičiriči, dober večer!

Ptice so se jezile:

»Zakaj nam že zjutraj voščiš dober večer? Rajši nam vošči zjutraj dobro jutro, opoldne dober dan in šele zvečer zapoj dober večer!«

»Ne morem,« je vztrajal ščinkavec. »Ves dan zato pojem dober večer, ker se ga najbolj veselim. Veselim se, ker bom zvečer počival, nato bom zaspal in bom sanjal. Sanjal bom, kaj vse lepega me čaka prihodnji dan.«

In ko se je ščinkavec zjutraj prebudil, je s svojo pesmijo veselo začel:

»Čičiriči, dober večer! Čičiriči, dober večer!«

O pisatelju

Pisatelja Ferda Godina sem spoznal pred mnogimi leti, ko je bil urednik pri časopisu Ljudska pravica in kasneje Ljubljanskem dnevniku. Tam je urejeval rubriko Mlada njiva, ki je bila, kot že naslov pove, namenjena najmlajšim časopisnim bralcem, jaz pa sem mu takrat kot srednješolec prinašal svoje prve pesmi za otroke, ki jih je zvečine tudi objavil.

Kasneje sem Ferda Godino spoznal tudi po njegovem pisateljskem delu, od katerega so se mi najbolj vtisnili v zavest roman Belle tulpike (1945), novele Krivda Jarčekove Kristine (1955) in roman Človek živi in umira (1974), ki sem jih prebiral z zanimanjem, saj me je pri tem med drugim vodil tudi spomin na moja mladostna srečavanja z njim kot urednikom.

Šele ko sem sam postal urednik v založbi Mladinska knjiga, sem ga spoznal tudi kot mladinskega pisatelja; takrat mi je ponudil v objavo knjigo črtic z naslovom Sezidala si bova hišico (1974), ki je razširjena izdaja že poprej izšle pripovedne zbirke Kos rženega kruha (1971). Te zgodbe na živ in neposreden način pripovedujejo o številnih dogodivščinah iz pisateljevega otroštva v vasi Bistrica ob reki Muri. »Ob njej sem preživel svojo mladost,« pravi pisatelj v knjigi Srce ustvarja, roka piše. »Delček te tople in radostne mladosti začutim vedno, ko grem k tej nemirni reki. Celo njen prav posebni vonj me prevzame. Do potankosti vidim ob njej prizore iz mojega takratnega življenja: kako dečki jahamo plavajoče kobile

čez reko, kako perice na pratjih stolcih ob bregu perejo perilo, kako številni mlini klepetajo na vodi, kako se ob vročih dnevih zbere Bistrica in se med kričanjem in smehom koplje, pere kola, krave in celo pse, kako brod neprestano vozi od enega brega reke k drugemu . . .« Svojim pripovedim v knjigi Sezidala si bova hišico je Ferdo Godina vdihnil vso pravkar opisano slikovitost tamakajšnje pokrajine in priklical vanje pristno vaško vzdušje iz tistega časa, predvsem pa je znal prisluhni domači prekmurski govoric in otroški duši, kot se je održala v odnosih, kakršni so povezovali med sabo družčino vaških otročaje, ki nastopajo v teh zgodbah. Tri od njih so kasneje izšle tudi v slikanici Zmaj v oknu (1983).

Čeravno je Ferdo Godina pred tem že izdal drobno knjižico zgodb za otroke Žemlje (1961), mladinsko povest Pravljica o logarnici (1962), slikanico Na novo leto se ne smeš umiti (1964) in vojni roman Jezdec brez konja (1973), ki bi lahko veljal tudi za mladinsko delo, čeprav je bil prvotno namenjen odraslim bralcem, se mi zdi, da so spominski utrinki, ki so zbrani v knjigi Sezidala si bova hišico, še posebej napisani s tistim žlahtnim domotožjem po izgubljenem otroštvu, spričo katerega so doživetja, ki jih prikazujejo, pretkana s posebno lepoto. Ta se napaja v hrepenenju, ki te pripovedi, zasnovane na resničnih dogodivščinah, povzdiguje iz njihove časovne omejenosti in jih prekvaša v pisateljsko sporočilo o otroštvu kot večnem pustolovskem nagnjenju v nas, ki ne preneha vse dotlej, dokler se znamo čuditi svetu okrog sebe in v sebi. Treba je to nagnjenje le odkriti in mu ponuditi primerno upodobitev v zgodbi, povesti ali romanu.

Nekaj podobnega je mogoče reči tudi za pričujočo knjigo basni ali kratkih pripovedi o živalih, čeprav se morda to na prvi pogled ne zdi tako, saj v njih vendar ne teče beseda o otroštvu, ampak o živalih. Pa vendar se tudi v teh živalskih zgodbah pisatelj ni izneveril

prekmurskemu svetu, ki se na vsakem koraku oglašča v njih s svojimi posebnostmi v govoricah, imenih in pokrajinskih opisih; po drugi strani pa je v njih na zgoščen način upodobil nekatere svoje izkušnje, doživetja in spoznanja, ki so se v njem nabrala z leti in jih je zdaj ponudil vam mladim bralcem v obliki živalskih dogodivščin. Tako je svoja pisateljska sporočila, ki se v marsičem nanašajo na ljudi in njihove medsebojne odnose, torej na človeški svet, prelil v zgodbe, ki vzbujajo začudenje, saj pripovedujejo o vsem tem dogajanju med ljudmi tako, kot lahko poteka tudi med živalmi, če gledamo nanj s človeškimi očmi. V takšnem načinu prikazovanja resničnosti pa je že prisotna tista posebna pisateljska igra, ki je v tem, da neka življenjska resnica ali spoznanje ni povedana naravnost, marveč s pomočjo domišljije, ki je doma povsod, in če si izbere za prizorišče svojih dogodivščin živalski svet, tudi v njem. Prav zato, ker se v tej knjigi srečujejo tako spoznanja o človeških značajih, navadah in ravnanju kot domišljija, ki zna ta spoznanja presajati v drugačno okolje od običajnega, v čemer se uresničuje tista pisateljska igričnost, ki je v neposredni zvezi z otroštvom kot prizoriščem igre in odkrivaljskega nagnjenja do čisto vsakdanjih stvari, ki se jim je vendarle mogoče tudi čuditi, bodo Siničke v škornju brez dvoma našle hvaležno občinstvo med vami; dragi mladi bralci. K temu pa bodo seveda v izdatni meri prispevale tudi imenitne podobe Jelke Reichman, ki jo marsikdo od vas pozna iz številnih drugih knjig, v katerih je s svojim tenkočutnim čopičem ali peresom slikarsko oživila najznačilnejše prizore ali njihove junake.

Niko Grafenauer

Kazalo

Šepetak	4
Prepir med žabami in štokljami	7
Prepametna vrana	10
Zakaj ptice ne marajo sove?	11
Ta luža je samo moja	12
Katera ptica najbolje skrbi za svoje mladiče?	14
Siničke v škornju	17
Polži podrejo oreh	20
Miška mu ni odgriznila noska	22
Farma ščinkavcev	25
Znam samo eno povestico	27
V pasji utici	29
Strah pride ponoči	32
Maček na nasipu	35
Kako so mačku zrasle peruti	37
Resnična zgodba o Bilu	39
Krvoločnež ni bil vedno krvoločan	41
Tref sedi najrajši pred televizorjem	43
Najboljši pevec je imel visečo hišico	46
Moj konj je kralj živali	48
Dobro jutro, dragi poslušalci!	50

Kaj bo, kaj bo, ko kravic ne bo?	52
Miške nimajo mirnega doma	54
Šestnajsterak	56
Škorčevka je prevzela detlovki gnezdo	59
Tri sončeca v postelji	60
Dedek, rad bi videl mlade srnice	62
Ko bom velik, se bom preselil k tebi	64
Lenuhi	66
Divja raca prelisiči lisico	68
Mrtva kopriva je ostala živa	70
Srake morajo krasti	72
Čičiriči, dober večer!	74
<i>O pisatelju</i>	75

Deteljica

Urednik
Niko Grafenauer

Ferdo Godina
Siničke v škornju

Likovni urednik in oblikovalec
Pavle Učakar

Ilustrirala
Jelka Reichman

Tehnično uredila
Metka Juvančič

© Izdala in založila
Mladinska knjiga, Ljubljana

Za založbo
Borut Ingolič

Natisnila
Tiskarna ČGP Večer Maribor, 1987

Naklada 12 500 izvodov

KULTURNI CENTER V MURSKI SOBOTI
POKRAJINSKA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA
ŠTUDIJSKI ODDELEK